

jetkovým a výdělkovým poměrem nemanželského otce nepřiměřené. Stěžovatel je podle zjištění studujícím lékařství ve Vídni, nemá žádného jmění a dostává od svého otce podporu 1000 K rak., tedy nyní přibližně 120 Kč měsíčně, takže částka, jemu poručenským soudem k placení uložena, značně přesahuje třetinu jeho příjmu, které stěží postačují k jeho vlastní výživě. Je však jeho povinností se starati, aby svému zákonnému závazku mohl zadost učiniti a aby také vlastním přičiněním nabyl výdělku; vzhledem k onomu příspěvku z domova může tak aspoň částečně učiniti na př. soukromým vyučováním nebo jiným přiměřeným zaměstnáním vedlejšími, aniž by tím ohroženo bylo dokončení studií k jeho povolání potřebných. V uvážení těchto okolností bylo dovolacímu rekursu vyhověno a výživné z 50 Kč na 35 Kč přiměřeně sníženo; kdyby valutové nebo výdělkové a majetkové poměry nemanželského otce se podstatně změnily, jest arci stranám zůstaveno u příslušného soudu přiměřenou změnu výživného navrhopati. Stěžovateli bylo poručenským soudem též uloženo, aby matce dítěte zaplatil útraty slehnutí požadovanou částkou 400 Kč. Ale nehledíc k tomu, že podle obsahu spisů matka dítěte v době návrhu již byla zletilou a legitimace poručníka k podání návrhu za matku není vykázána, nelze souhlasiti s názorem, z něhož předchozí soudové zřejmě vycházejí, že předpisu druhého odstavce § 16 první dílí nov. k obč. zák. může býti užito také tehdy, jde-li o nárok na náhradu útrat slehnutí a výživy v šestinedělí podle § 167 obč. zák. (§ 10 téže novely). V cit. § 16 mluví se sice o povinnostech otci podle zákona příslušejících vůbec a také povinnost v § 167 obč. zák. stanovená je povinností zploditele, avšak další předpis cit. § 16, že soud v případě tam uvedeném má poručníka, totiž poručníka nemanželského dítěte poukázati k podání žaloby, patrně tomu nasvědčuje, že zákon v § 16 předpisuje řízení nesporné toliko pro stanovení míry otcových povinností k dítěti; ani vývoj tohoto zákona počínajíc od vládního návrhu z r. 1909, v němž nynější § 16 byl zařaděn před nynějším § 10, nepoukazuje na úmysl zákonodárcův, aby soud po narození dítěte též o povinnosti v § 167 obč. zák. uvedené jednal a rozhodoval v řízení nesporném. Protože však soud má podle § 1 nesp. pat. z moci úřední nebo k návrhu stran postupovati v řízení nesporném jen potud, pokud to zákon předpisuje, jest protizákonným rozhodnutí předchozích soudů o věci na pořad práva náležející, pročež bylo zrušeno a nepřipustný návrh byl odmítnut.

Čís. 931.

Zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům.

Požadovací nárok přísluší kostelníku i tehdy, měl-li pozemky v pachtu za nižší pachtovné. Pokud jest požadovací nárok vyloučen dle § 3, odstavec čtvrtý, požad. zák.

(Rozh. ze dne 22. února 1921, R I 221/21.)

Požadovací pozemek měl pachtýř od kostela v pachtu od roku 1897; v roce 1907, kdy stal se kostelníkem, bylo mu pachtovné poněkud sníženo. Soud prv. stolice požadovací nárok zamítl, maje za to, že jest

tu vylučující důvod odstavce čtvrtého § 3 požad. zák. Rekursní soud požadovací nárok přiznal, neshledav uvedeného vylučovacího důvodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Požadovací právo nepřísluší dle § 3 odstavec čtvrtý požad. zák. pachtýři, kterému byl pozemek propachtován jen v důsledku jeho celoročního služebního poměru vůči propachtovateli jako součástka mzdy neb služného. Těžisko spočívá ve slovech »jen v důsledku jeho služebního poměru«, nikoli ve slovech »jako součástka mzdy nebo služného«, neboť zákon mluví výslovně o pachtýři a propachtování a předpokládá tedy smlouvu pachtovní, nikoli smlouvu námezdní nebo služební. Pouhý námezdník nebo služebník, třeba mu místo mzdy nebo služného anebo na doplnění mzdy nebo služného dáno bylo užívání pozemku, nemá práva požadovacího již z důvodu § 1 odstavec první a třetí, jenž je přiznává toliko pachtýři neb podpachtýři, takový uživatel pozemku, jenž jej drží prostě z právního titulu mzdy nebo služného, nemá smlouvy pachtovní, není však pachtýřem ani podpachtýřem. Zde tedy, v § 3 odstavec čtvrtý, odpírá zákon právo požadovací pachtýři, jenž by je dle § 1 měl. Podmínkou odepření jest, aby mu vlastník pacht popustil jen v důsledku jeho služebního poměru, a ta podmínka jest otázkou případu (*questio facti*). Jestliže vlastník drží pozemky ve vlastní režii a nepropachtovává žádnému jinému, leč toliko svým služebníkům nebo dělníkům, a to jen na čas, pokud v jeho službě nebo díle jsou, je podmínka zřejmě splněna, neboť kdyby byli do jeho služby neb díla nevstoupili, byl by jim pozemky nepřenechal; přenechal-li je tedy, přenechal je jen v důsledku jich námezdního neb služebního poměru. Ale to ještě nestačí k odepření požadovacího práva, neboť zákon vyhledává ještě, aby takový pacht znamenal pro pachtýře součástku mzdy neb služného, t. j. aby byl pro něho výhodnější než pacht jiný, což se bude pravidelně jevit ve snížení pachtovného. Jestliže však věci mají se tak, že vlastník byl by propachtovávateli pozemek i tehdy, kdyby jeho námezdníkem nebo služebníkem nebyl, tedy není splněna už první podmínka »jen v důsledku jeho služebního poměru« a nelze požadovací právo odepřít, třeba pachtovné bylo zřetelně nižší, doplňovalo tedy salár. Jestliže tudíž vlastník zásadně propachtovává všechny své pozemky anebo jako právnická osoba, zejména nadace, jakou jest i kostelní záduší, dokonce z hospodářské nutnosti musí, protože, nejso osobou fysickou, nemá hospodářské možnosti držeti je ve vlastní režii, ne pouze proto, že pravidelně nemá ani hospodářských budov ani fundu živého a mrtvého, ale obvykle i proto, že zřízení zástupce (správce) k vedení hospodářství by se nevyplácelo, bude lze stěžít, že tato podmínka »jen v důsledku« je splněna, neboť by je dal v pacht i tehdy, kdyby námezdníku neb služebníku neměl, anebo sice měl, avšak oni pozemky nechťeli, žádajíce raději peníz, který za ně od pachtýřů strží. V daném případě jde o záduší, které má řadu ještě jiných pachtýřů, jimž pustilo estatní své pozemky. Nelze tedy říci, že by bylo požadované pozemky nepropachtovalo, nýbrž drželo ve vlastní režii, kdyby pachtýř nebyl jeho služebníkem; zajisté by bylo zadalo je v pacht jiným. Pacht nestal se tedy jen v důsledku požadovatelovy služby. Arci požadovatel

byl kostelníkem a v pachtovních smlouvách je ustanovení, že zemře-li nájemce v pachtovní periodě, pacht přechází pro zbytek periody na jeho dědice, to však že neplatí pro nájemce, jenž jest v služebním poměru ke kostelu (jako duchovní správce, varhaník, kostelník), u takového že uhasne nájem ihned, jakmile jeho služební poměr pomine, ať si smrtí, přesazením, vzdáním se úřadu, nebo jakkoli, k čemuž nejstarší z předložených smluv dodává, že pacht přechází na jeho nástupce v úřadě. To mělo za účel zajištění kostelní služby: pro kostelní služebníky měly pachtovní pozemky vždy býti pohotově, kdyby je chtěli. Rozumí se ale ovšem dle stavu věci, že kdyby je nechtěli, nebyly by stejně vzaty ve vlastní správu, nýbrž ponechány rovněž v pachtu, a nebylo by tedy překážky, aby podržel je starý pachtýř, ač nyní, po opuštění kostelní služby, po případě za vyšší pachtovné. Tím jest otázka vyhrocena: je dána skutková povaha § 3 odstavce čtvrtý, když pozemek, jejž vlastník vyhradil v první řadě svému služebníku, jejž však v druhé řadě, nenastane-li totiž případ výhrady, propachtuje i jinému — měl v pachtu takový služebník? Otázku dle toho dlužno zodpovědět záporně: bylť sice pozemek dán v pacht v důsledku služby, ale ne jen v důsledku její t. j. ne tak, že by jinak býval z pachtu vyloučen. Předpis náš, jenž jest výjimkou z pravidla § 1, že požadovací právo přísluší každému pachtýři, dlužno omeziti jen na případ přesného splnění jeho podmínek. Zákon myslí však, jak vyloženo, jen na případ, že by vlastník pozemek nepropachtoval, kdyby nešlo o službu, a že se k pachtu odhodlal jen a jen k vůli službě. Tomu jasně svědčí příklady služby, které uvádí: hajný, deputátní dělníci a pod. Tu mu tane na mysli, že vlastník má držečnost (dvůr, obročí) ve vlastní správě, k té však že potřebuje lidí a aby je získal neb udržel, že jim popouští výhodný pacht, sice jinak, má je statek ve vlastní správě, ponechal by si v ní i tyto pozemky. To souvisí se zákonodárným důvodem ústavu, že o tom, kde pozemky po zákonnou dobu propachtovával, lze míti za to, že jich nepotřebuje, že mu peněžitý kapitál tutěž službu zastane; to však právě nelze říci o tom, kdo jen část pozemku propachtovává za tím jediným účelem, aby měl dělníky a služebníky k obhospodařování statku, tenť nedává na jevo, že jich nepotřebuje, právě naopak. Případ kostelníka, kde kostel ve vlastní správě nadržuje nic, je tedy docela jiný, než případ hajného neb deputátních dělníků, jenž zákonu na mysli tane: kondice jejich není stejná. Není stejná ještě z jiné příčiny. Jak totiž z podmínky celoroční služby pachtýřovy a příkladů v ní zákonem daných (hajní, dep. dělníci a podobní) plyne, předpokládá zákon, že služebník věnuje službě vlastníkově celou svou osobnost, nestačí zejména, když jen část roku na př. v sezoně neb kampani je u něho zaměstnán, část roku však hledá obživu svou jinde. Jak tady však výsledkem účastníků zjištěno, jest kostelnictví pro požadovatele jen v dlejší zaměstnání, příjem z něho je nepatrný a hospodářská existence jeho v něm nezáleží. Není tedy »podobný« hajnému neb deputátnímu dělníku, který v této službě má své životní povelání, svou existenci.

Čís. 932.

Nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. o odkladu exekuce vyklizením.